VROM

Directoraat-Generaal Milieu
Directie Klimaatverandering en Industrie
Producten en Consumenten

Oranjebuitensingel 6
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
Interne postcode 650

mr N.E.J.P. Verhaag
Telefoon 070-339 3556
Fax 070-339 1313
www.vrom.nl

Aan de Voorzitter van de SER
dhr dr. H.H.F. Wijffels
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Kabinetsreactie op SER-advies Keurmerken en duurzame ontwikkeling

Datum
01 DEC. 2004

Kenmerk
KVI2004092200

Geachte heer Wijffels,

Hierbij bied ik u de kabinetsreactie op het in april verschenen SER-advies "Keurmerken en duurzame ontwikkeling" aan. Met deze kabinetsreactie reageert het kabinet op dit advies. De SER heeft dit advies opgesteld naar aanleiding van een adviesaanvraag van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het kabinet geeft in zijn reactie aan dat, conform de wens van de SER, het bedrijfsleven en hun stakeholders moeten worden ondersteund bij het formuleren van duurzaamheidcriteria. Een toegevoegde waarde wordt toegekend aan het gebruiken van de barometermethode, die een instap- en ontwikkelingsmodel biedt voor de bedrijven om in dialoog met hun stakeholders de duurzaamheid van hun producten te verbeteren. Hiertoe wordt in het Kabinetsstandpunt aangekondigd dat het ministerie van VROM het project criteriaplatform zal trekken en dat de ministeries van EZ en LNV actief in dit project zullen participeren. In dit project zal een blauwdruk voor een criteriaplatform worden geformuleerd. Inzet is dat de overheid hierin slechts een faciliterende rol zal hebben.

Over de toekomst van het nationale milieukeur wordt aangegeven dat voorlopig het verlenen van het milieukeur mogelijk moet blijven voor die partijen die daarin geïnteresseerd zijn. Zo wordt tegemoet gekomen aan de kleinere bedrijven die zich graag met het milieukeur willen (blijven) profileren. Dit komt eveneens tegemoet aan het standpunt van een deel van de SER commissie

die van oordeel is dat een keurmerk een belangrijke functie kan vervullen in de beïnvloeding van consumentengedrag. Voorts wordt benadrukt dat een (op duurzaamheid gericht) keurmerk een vrijwillig instrument van marktpartijen is.

Hoogachtend,
de Staatssecretaris van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

drs. P.L.B.A. van Geel

Reactie van het kabinet op het SER-advies 'Keurmerken en duurzame ontwikkeling'

1. De adviesaanvraag

1.1 Aanleiding

Bij brief van 28 februari 2002 heeft de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (hierna: de minister) de Sociaal-Economische Raad (SER) om advies gevraagd. Het SER-advies 'Keurmerken en duurzame ontwikkeling' is op 13 april jl. door de Commissie Consumenten Aangelegenheden (CCA) vastgesteld.

De aanleiding voor deze adviesaanvraag van de minister ligt in het omvangrijke aantal en de grote diversiteit van (milieu)keur- en beeldmerken die in meer of mindere mate betrekking (lijken) te hebben op duurzaamheid (naast milieu, ook sociale - en dierenwelzijn aspecten). De inventarisatie van de Alternatieve Konsumentenbond (maart 2001), tegenwoordig Goede Waar & Co geheten, bevestigde het beeld dat het aantal en de grote diversiteit kan leiden tot verwarring bij de consument en tot twijfels aan de betrouwbaarheid rondom keurmerken.

Bij de begrotingsbehandeling 2001 is de minister bij motie van de Tweede Kamer verzocht om in overleg met het bedrijfsleven de waarde en de inhoud van keurmerken te toetsen en te stroomlijnen door middel van een systeem van 'benchmarking' en de Kamer daarover nader te informeren.
De minister gaf als reactie op de motie dat hij de motie zou uitvoeren en de Kamer hierover zou informeren. Hij gaf tevens aan dat, gezien de tijdgeest, de overheid geen eigen keurmerken moet gaan invoeren.

1.2 Inhoud adviesaanvraag

In zijn adviesaanvraag heeft de minister de SER verzocht om advies uit te brengen over de stroomlijning, in het bijzonder door benchmarking, van op duurzaamheid gerichte keur- en beeldmerken. De minister heeft daarbij aangegeven dat hij hecht aan het instrument (milieu)keurmerk. Voorts geeft hij aan dat de mogelijkheden die de overheid op dit moment ter beschikking staan om de betrouwbaarheid en de transparantie te garanderen, beperkt zijn. Wel heeft de minister in een Proeve van Wet van Hoofdstuk 9 Wet Milieubeheer inzake stoffen en producten een bepaling opgenomen inzake milieukeurmerken (Kamerstukken II 2000/01, 27 664, nr.2). In zijn adviesaanvraag geeft de minister aan dat hij de uitwerking van deze bepaling mede wil baseren op het advies van de SER.
Op verzoek van de toenmalige minister van Ontwikkelingssamenwerking, wordt er in de adviesaanvraag eveneens aan de SER gevraagd om in te gaan op de eventuele handelsbelemmerende werking van op duurzaamheid gerichte (milieu)keurmerken, in het bijzonder op het belang en de positie van ontwikkelingslanden en de WTO-conformiteit.

De SER heeft tijdens de behandeling van de voortgang van de adviesaanvraag in januari 2003 aangegeven dat zij de in de adviesaanvraag gestelde vragen en de motie van de Tweede Kamer nog te weinig richtinggevend vond. De SER constateerde ook dat niet alleen duurzaamheidkeurmerken maar ook keurmerken in het algemeen voor de consument in toenemende mate problemen opleveren. De SER verzocht de overheid om haar adviesaanvraag nader te preciseren en liefst ook te verbreden in de door de overheid gewenste richting. De SER gaf aan dat zij verwachtte dat een advies dat gericht is op keurmerken in het algemeen meer invloed zal hebben.

Hierop is door het ministerie van VROM een met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Ministerie van Economische Zaken per brief d.d. 15 april 2003 afgestemde nadere precisering gegeven op de adviesaanvraag. De nadere precisering omvatte drie vragen die aan de SER zijn voorgelegd.

1. Is het mogelijk in Nederland tot één duurzaamheidkeurmerk (people & planet) te komen, en zo ja, hoe dit vorm te geven: zou zo'n keurmerk moeten worden verleend door een onafhankelijke instantie (die los staat van stakeholders) dan wel door een instantie van de gezamenlijke stakeholders?
2. Hoe kijkt de SER aan tegen het EU Ecolabel en tegen de positie van het Nederlandse Milieukeur ten opzichte van het EU Ecolabel? Is het mogelijk beide te verbreden tot een duurzaamheidkeurmerk?
3. Langs welke scenario's kan één Nederlands en/of EU duurzaamheidkeurmerk worden bereikt: vergt dit een algemene aanpak voor alle producten dan wel een aanpak per productgroep en organiseert de overheid (of een onafhankelijke instantie) het of kunnen stakeholders dit zelf organiseren?

1.3 Opbouw kabinetsstandpunt

Eerst zullen hier de belangrijkste elementen van het advies worden weergegeven. Daarna volgt een beschrijving van de visie van het kabinet inzake het SER-advies 'Keurmerken en duurzame ontwikkeling'. Hierin wordt eveneens kort de samenhang met het SER-advies 'Duurzaamheid vraagt om openheid, op weg naar een duurzame consumptie' en het kabinetsstandpunt hierover beschreven. Tot slot zal het kabinet aangeven welke acties het in relatie tot dit advies zal ondernemen.

2. Belangrijkste elementen uit het SER-advies duurzaamheidkeurmerken

In het SER-advies worden aanknopingspunten gegeven voor het antwoord op de adviesaanvraag over het thema duurzaamheidkeurmerken en de nadere precisering daarvan. Deze aanknopingspunten plaatst de SER in het kader van a) duurzaam produceren en consumeren, b) het vergroten van de transparantie en c) de waarde en betrouwbaarheid van keurmerken in het algemeen.

2.1. Het antwoord van de SER op de adviesaanvraag.

In antwoord op vraag 1 geeft de SER aan dat het in praktische zin niet mogelijk is om alle duurzaamheidskeuren onder te brengen in één duurzaamheidskeurmerk voor alle producten in Nederland en de EU. Verbreding van de inhoud van duurzaamheidkeurmerken waarin milieu-, sociale - en economische aspecten worden meegenomen is wél wenselijk als uitgangspunt. Het opstellen van de criteria voor duurzaamheidkeurmerken is volgens de CCA een gezamenlijke taak van de overheid en stakeholders.
Over het Milieukeur en het EU Ecolabel en over de positie van het Nederlandse Milieukeur ten opzichte van het EU Ecolabel geeft de SER als antwoord op vraag 2 aan dat haar voorkeur uitgaat naar een Europees keurmerk boven een nationaal keurmerk binnen de Europese markt.
In antwoord op vraag 3 langs welke scenario's één Nederlands en/of EU duurzaamheidkeurmerk kan worden bereikt geeft de SER aan dat verbreding alleen stapsgewijs kan plaatsvinden: duurzaamheid omvat veel verschillende aspecten. Per productgroep moeten eerst de relevante aspecten worden vastgesteld. Dat gebeurt nu ook al bij het opstellen van criteria voor het Milieukeur; dat kan worden verbreed naar meerdere duurzaamheidaspecten.
Het ontwikkelen van duurzaamheidcriteria voor producten en het -zonodig- maken van afwegingen tussen verschillende duurzaamheidaspecten is in de ogen van de SER een

gezamenlijke taak van overheid en stakeholders en kan binnen het kader van het milieukeur of andere instituties vorm gegeven worden.

2.2 Aanvullende elementen uit het SER-advies.

1. Verdeeld advies

In het advies is een duidelijke tweedeling binnen de CCA te zien van zij die wel vinden dat duurzaamheidkeurmerken het consumentengedrag beïnvloeden en in stand moeten worden gehouden en zij die daar niets in zien.

De laatste groep beschouwt de beperkte invloed van duurzaamheidkeurmerken op consumentengedrag als gegeven; de door de overheid financieel ondersteunde milieu- of duurzaamheidkeurmerken zijn niet meer de aangewezen weg om consumentengedrag substantieel te beïnvloeden. Dit deel adviseert keurmerken los te laten en te komen tot nieuwe vormen van informatieoverdracht zoals barometers en stippenmodellen.
Zij ziet een bundeling van expertise van de Stichting Milieukeur en de verwante Stichting Milieu Centraal in een kleinschalig expertisecentrum dat burgers (consumenten, ondernemers, NGO's), eigenaren van certificatiesystemen, barometer of stippensystemen en de commissies van het Nederlands Normalisatie-instituut kan adviseren.
Dit ene deel is tevens van mening dat met betrekking tot de ondoorzichtelijkheid en twijfels over de betrouwbaarheid van keurmerken de markt het kaf van het koren zal scheiden. Van de keurmerkendatabase die door de ministeries van EZ, LNV en VROM in samenwerking met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties wordt opgezet, verwacht zij dat dit zal leiden tot extra, toetsbare en betrouwbare informatie en daarmee tot groter vertrouwen in keurmerken bij de consument.

De eerste groep kent aan Milieukeur en andere duurzaamheidkeurmerken een groter potentieel toe in de beïnvloeding van consumentengedrag. Zij stelt dat het zinvol is om de effectiviteit van duurzaamheidkeurmerken in de markt te verhogen.
Dit geldt dan voor de groep consumenten die wel bewust duurzaam willen handelen en de kleinere bedrijven en merken die zich graag met keurmerken profileren.
Dit deel ziet eveneens veel in het barometermodel, via gelaagde criteria, waarin niet alleen de duurzaamheidstop van de bedrijven zich kan onderscheiden, maar ook de groep bedrijven daaronder. In het barometermodel scoren producten op een bepaald niveau in de barometer. Het maakt niet alleen de top van de markt zichtbaar en biedt op deze manier mogelijkheden om grotere publieksgroepen met een keurmerk aan te spreken. Ook kan het ontwikkelen van duurzaamheidcriteria producenten faciliteren onder eigen vlag duurzame(re) producten aan te bieden.
Dit deel ziet eveneens een essentiële rol voor de overheid en/of de stakeholderinstituties in het faciliteren van de consument en het beschermen en versterken van hun rechten. Als voorbeeld hiervan ziet zij de Reclame Code Commissie die een rol zou kunnen spelen met als taak het voorkomen en aanpakken van misleiding in commerciële communicatie. Het bovengenoemde initiatief voor een keurmerkendatabase ziet dit deel als een (kleine) stap in de goede richting. Wenselijk is dat het initiatief wordt verbreed met een actief toezicht op een streven naar eerlijke communicatie over keurmerken.

De CCA als geheel is voorstander van een aanpak in de trant van een stippen- of barometermodel. Het gaat dan om duurzaamheidcriteria op diverse niveaus. Deze niveaus maken niet alleen de duurzaamheidprestaties van koplopers inzichtelijk maar ook alle andere niveaus van duurzaamheidprestaties. De gelaagde criteria maken een 'ranking' mogelijk

tussen geteste producten. Een dergelijke barometer kan ondernemers stimuleren verder te groeien op hun pad naar duurzaamheid en daarover te communiceren.

2. Stakeholdersoverleg
De CCA acht het zinvol dat de bij een duurzaamheidkeurmerk betrokken partijen (overheid en ondernemers-, consumenten-, werknemers- en milieuorganisaties) zoveel mogelijk gezamenlijk de criteria opstellen. Deze worden bij voorkeur gebaseerd op lange termijn duurzaamheiddoelen en op de hele productieketen. Het betreft de bovenwettelijke sfeer waarin de overheid de rol heeft van het stimuleren van bedrijven om een stap vooruit te zetten. Ondernemers die koploper zijn moeten nadrukkelijk gefaciliteerd worden.

3. Keurmerkendatabase
In antwoord op de adviesaanvraag vindt de CCA dat in de veelheid en diversiteit van duurzaamheidkeurmerken verheldering nodig is. Het doel van verheldering moet zijn het beter informeren van de consument over de inhoud en waarde van bestaande keurmerken. De CCA staat in dit kader positief tegenover het initiatief van de ministeries van EZ, LNV en VROM, in samenwerking met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties om een database te ontwikkelen waarin keurmerkeigenaren informatie over de belangrijkste aspecten van hun keurmerken kunnen geven. Consumenten zullen die informatie via een website op kunnen vragen. De database zal naar verwachting begin 2005 operationeel zijn.

4. Tegengaan misleiding
De CCA ziet een rol voor de Stichting Reclame Code om specifieke regels op te stellen voor misleiding met (duurzaamheid) keurmerken.

5. WTO en EU
WTO-afspraken en EU-regelgeving staan de toepassing van zowel private als publieke keurmerken niet in de weg. Voorwaarde hierbij is wel dat het om vrijwillige keurmerk-systemen gaat dan wel dat er sprake is van keurmerken voor eigenschappen van het product zelf en/of voor algemene proces- en producteisen die niet voor een specifiek product gelden. Er is een belangrijke rol voor de Standards Code van de WTO: bij ongewijzigde nationale toepassing van internationale normen is de toepassing van duurzaamheidkeurmerken onder genoemde voorwaarden zeker niet in strijd met WTO-beginselen.

3. Visie van het kabinet inzake duurzaamheidkeurmerken en het SER-advies
De gezichtspunten van de CCA vormen een inspiratiebron voor het kabinet om zijn visie en de daarmee samenhangende acties te formuleren. Met die visie meent het kabinet een brug te kunnen slaan tussen betreffende punten, waarop het advies verdeeld is.

Algemeen
Zoals het SER-advies al aan geeft hebben duurzaamheidkeurmerken een beperkte rol bij de beïnvloeding van consumentengedrag en de bevordering van duurzame consumptie. Het SER-advies geeft aan dat de effectiviteit van duurzaamheidkeurmerken kan worden verbeterd door het aanduiden van verschillende niveaus van duurzaamheidprestaties. Andere instrumenten als stakeholderoverleg over de transparantie van productiewijze, vergelijkend warenonderzoek en consumenteneducatie bieden volgens de SER meer perspectief.
Het kabinet hecht bij de beantwoording van de adviesaanvraag door de SER dan ook waarde aan het bevorderen van transparantie in de veelheid en veelvormigheid van keurmerken. Aanpak van, wat het SER-advies kwalitatieve verwarring noemt, is zeker van belang. De consument heeft immers recht op duidelijke informatie over de inhoud van een willekeurig

keurmerk. Niettemin zou de overheid niet vooruit moeten lopen waar het gaat om het reguleren van onderwerpen als transparantie, normering en waarborging in keurmerkenland. Ook gezien het huidige kabinetsbeleid verdient actieve inzet van bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties de voorkeur boven zware sturing vanuit de overheid.

Effect van duurzaamheidkeurmerken
Het kabinet is zich bewust dat het bestaan van betrouwbare op duurzaamheid gerichte keurmerken niet voldoende is om alle producenten tot verduurzaming van hun producten te bewegen of alle consumenten tot verduurzaming van hun bestedingen aan te zetten. Zoals ook in het kabinetsstandpunt n.a.v. het SER-advies "Duurzaamheid vraagt om openheid- op weg naar een duurzame consumptie" is aangegeven, zullen het formuleren van heldere operationele doelen en vergroting van de transparantie duurzame productie en consumptie bevorderen. Het kabinet is van mening dat het bedrijfsleven en zijn stakeholders voor het formuleren van duurzaamheidscriteria moeten worden ondersteund. Partijen kunnen daaruit desgewenst criteria voor een op duurzaamheid gericht keurmerk destilleren, maar veel toegevoegde waarde wordt toegekend aan het gebruiken van een barometermethode (als alternatief voor een keurmerk maar ook te gebruiken zonder keurmerk), die een instap- en ontwikkelingsmodel biedt voor bedrijven om in dialoog met hun stakeholders de duurzaamheid van hun producten te verbeteren. De barometermethode is een verwijzing naar de zgn. 'Milieubarometer'. De Milieubarometer is het keurmerk voor milieuvriendelijke bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche. Voor het behalen van deze Milieubarometer moet een verschillend aantal milieumaatregelen worden genomen. Veel van deze maatregelen zijn verplicht (gas-, water- en energiebesparing en het scheiden van afval). Daarnaast moeten er een aantal keuzemaatregelen worden doorgevoerd. Het aantal toegepaste keuzemaatregelen bepaalt uiteindelijk het niveau van de Milieubarometer: brons, zilver of goud.

Zelfregulering staat voorop
Het idee dat het kabinet hanteert, nl. het er voor zorgen dat (in plaats van 'zorgen voor') het bedrijfsleven en stakeholders de duurzaamheidscriteria kunnen formuleren, sluit aan bij de zogenaamde 'zelfreguleringsvariant'. Dit is één van de drie varianten die is geformuleerd in het kabinetsstandpunt over het gebruik van certificatie en accreditatie in het kader van het overheidsbeleid (Kamerstukken II, 2003/2004, 29 304, nr 1).
Bij de zelfreguleringsvariant beogen bedrijven of maatschappelijke organisaties zich met een certificaat te onderscheiden op de markt van producten of diensten met betrekking tot een maatschappelijk relevant publiek belang. Algemeen uitgangspunt is dat overheids-betrokkenheid minder voor de hand ligt indien de overheid het certificatieproces nadrukkelijk geheel aan de markt wil overlaten. Het kabinet is van oordeel dat overheids-vertegenwoordiging van geval tot geval en afhankelijk van de motieven en aard van de certificering moet worden bezien. Een overheidsdeelname in bijvoorbeeld Centrale Colleges van Deskundigen zal zich echter moeten beperken tot waarnemersstatus.

Prikkelende werking duurzaamheidkeurmerken
Op basis van de overwegingen in het SER-advies onderstreept het kabinet dat het op duurzaamheid gerichte keurmerken als een (vrijwillig) instrument van marktpartijen ziet. Een op duurzaamheid gericht keurmerk met maatschappelijk draagvlak verleent meerwaarde aan producten en diensten en kan daarmee in de behoefte van een weliswaar klein maar relevant segment van producenten en consumenten voorzien. Dat verschillende producenten een op duurzaamheid gericht keurmerk voeren, kan een prikkel vormen voor de concurrenten om in kwaliteitsopzicht niet achter te blijven: koplopers hebben uiteindelijk invloed op het gedrag van grote delen van het peloton. Daarbij juicht het kabinet het toe als keurmerken worden

verbreed naar duurzame ontwikkeling. Een verbreding naar 'triple P' (people, planet, profit) sociale, ecologische en economische aspecten is daarbij een logische gedachtengang.

Europees Ecolabel
Het SER-advies geeft de wenselijkheid aan van een Europees duurzaamheidkeurmerk boven een nationaal keurmerk. Duurzaamheid wordt dan gezien in brede betekenis: gericht op zowel ecologische, sociale als economische aspecten. Zo'n integraal keurmerk brengt het SER-CCA ideaal van integrale productinformatie dichterbij.

Voorzover het een eventuele uitbreiding naar producten met betrekking tot "food" betreft, dient hierbij een kanttekening te worden geplaatst. Verbreding van het "non-food"ecolabel naar "food" producten lijkt niet eenvoudig. Voor foodproducten bestaat al de EU-wettelijke aanduiding "biologisch/Skalcontrolenummer". Het invoeren van een nieuw privaat ecolabel voor foodproducten is op grond van de EU Verordening biologische productiemethode (2092/91) niet toegestaan: op producten mag alleen de aanduiding 'biologisch/ecologisch'worden gevoerd als die voldoen aan de EU-Verordening.Verdere uitbreiding van biologisch naar de bovengenoemde brede invulling van duurzaamheid lijkt een lastige taak te zijn. Wel kan de mogelijkheid bekeken worden om gezamenlijk met andere EU lidstaten bijvoorbeeld een niet-algemeen verbindend EU-richtsnoer te ontwikkelen.

Keurmerken en WTO-conformiteit
Het SER-advies geeft aan dat de toepassing van zowel private als publieke keurmerken niet per se in de weg staat van WTO-conformiteit, onder voorwaarde dat het om vrijwillige keurmerksystemen gaat dan wel dat er sprake is van keurmerken voor eigenschappen van het product zelf en/of voor algemene proces- en producteisen die niet voor een specifiek product gelden.

Er wordt hier gesuggereerd dat verplichte regels omtrent keurmerken ten aanzien van niet in het product zelf terug te vinden productkenmerken niet WTO-conform zijn. Feitelijk is op dit punt sprake van een grijs gebied waarin meer helderheid moet worden geschapen door jurisprudentie of nadere afspraken binnen de WTO.

Voor de toekomst wil het kabinet zich vooral richten op het faciliteren van de kennisontwikkeling ten behoeve van duurzaamheidcriteria in plaats van in te zetten op ondersteuning van het keurmerk zelf. Als er een keurmerk wordt gebruikt zal dit een initiatief zijn van de bedrijven en de stakeholders zelf.

4. Acties in relatie tot het SER-advies

Actie 1. Platform Duurzaamheidcriteria
In het kabinetsstandpunt "Duurzaamheid vraagt om openheid- op weg naar een duurzame consumptie" is één van de acties het formuleren van gemeenschappelijke duurzaamheids-indicatoren en prioriteiten in overleg met stakeholders. Het gaat dan om bovenwettelijke afspraken. In de toelichting op dit punt geeft het kabinet aan: "Uit diverse overleggen en onderzoeken is gebleken dat bedrijven en stakeholders vragen om duidelijke doelen van de overheid om op basis daarvan activiteiten, producten en diensten te kunnen verduurzamen. De NMP-doelen en ambities zijn voor individuele spelers te algemeen en in verband met de gewenste triple 'P' benadering te beperkt. Deze ambities zouden daarom moeten worden geconcretiseerd door het benoemen van specifieke indicatoren voor duurzame ontwikkeling.

Het kabinet zal zorgen dat er (in plaats van 'zorgen voor') indicatoren komen maar niet van overheidswege zelf.
Van deze indicatoren kunnen NGO's en bedrijven gebruik maken voor hun gesprekken over duurzaamheid met derden en de voorlichting/beïnvloeding van consumenten. De overheid kan de informatievoorziening verder stimuleren door ook zelf informatie over bijvoorbeeld voedingsmiddelen openbaar te maken. Te denken valt aan informatie over product-samenstelling, verpakkingsmaterialen, het formuleren van heldere doelen en het stimuleren van dialogen".
Met name waar de kabinetsreactie over duurzame consumptie ingaat op die duurzaamheid-indicatoren ligt de verbinding met dit advies over duurzaamheidkeurmerken. In dit advies spreekt de SER over het ontwikkelen van duurzaamheidcriteria voor producten en het -zonodig- maken van afwegingen tussen verschillende duurzaamheidaspecten. Dit is in de ogen van de SER een gezamenlijke taak van overheid, bedrijven en stakeholders en kan binnen het kader van het milieukeur of andere instituties vorm gegeven worden. De SER adviseert als mogelijke institutionele vorm de bundeling van expertise van de Stichting Milieukeur en Milieu Centraal in een expertisecentrum dat burgers (consument, ondernemer, NGO's), eigenaren van certificatiesystemen, barometer of stippensystemen en de commissies van het Nederlands Normalisatie-instituut kan adviseren.

Het kabinet is voornemens om aan deze actie een projectmatig vervolg te geven onder de titel "project platform duurzaamheidcriteria producten". In dat project zullen in ieder geval de ministeries van LNV, EZ en VROM gezamenlijk gaan optrekken om een voorstel voor het platform duurzaamheidcriteria uit te werken. Om te voorkomen dat de overheid zaken ontwikkelt die niet worden opgepakt door betrokken partijen, zal daarbij de absolute voorwaarde gelden dat bedrijven en maatschappelijke groeperingen een belangrijke rol spelen bij de opzet en inrichting van zo'n platform.
Het platform duurzaamheidcriteria zal primair als kennisplatform gaan fungeren voor het (laten) ontwikkelen van praktisch hanteerbare duurzaamheidsindicatoren en daarvan afgeleide duurzaamheidscriteria en het -zonodig- maken van de afweging tussen verschillende duurzaamheidsaspecten. In het platform zullen het bedrijfsleven en de stakeholders zitting hebben. De overheid zal hierin een waarnemersstatus hebben zoals hiervoor beschreven in de zelfreguleringsvariant. In gezamenlijk overleg zullen deze gevalideerde criteria opstellen die uiteraard consistent zijn met eventuele wettelijke bepalingen. Deze criteria zullen in de toekomst voor verschillende doelen kunnen worden gebruikt. Het zou kunnen gaan om de Nederlandse inbreng in EU-verband van het Europees Ecolabel, onderdeel van het werk van de door de EU verplichte Competent Body.
Uit het oogpunt van consistentie is daarnaast afstemming wenselijk met eventueel geldende wettelijke criteria voor wat betreft het type criteria waarover zal worden gediscussieerd.

Voorts kunnen op basis van de door de bedrijven en stakeholders geformuleerde duurzaamheidscriteria bedrijven en de stakeholders zelf diverse afgeleide initiatieven ontwikkelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

1. Het hanteren van de criteria door bedrijven als stappenplan (barometer) om hun producten/processen te verbeteren
2. Het ontwikkelen van een barometer/maatlat voor een product/dienst categorie in overleg met de verschillende stakeholders, zoals nu bijv. gebeurt binnen de recreatiebranche via de milieubarometer
3. Het scheppen van voorwaarden voor benchmarkprocessen waarvan de resultaten:
   * de dialoog tussen bedrijven, NGO's en overheden op een objectieve wijze kunnen voeden

* consumenten informeren over producteigenschappen (zoals de minister van LNV voorstaat voor dierlijke voedingsmiddelen).

4. Het bieden van de mogelijkheid aan bedrijven zich op een transparante manier te onderscheiden via het markeren van producten/diensten met een duurzaamheidkeurmerk of op een andere manier.
5. Het gebruiken van de criteria door de overheid ten behoeve van het programma duurzaam inkopen.

De voordelen hiervan zijn overduidelijk. Door robuuste, betrouwbare, hanteerbare en geverifieerde criteria te gebruiken als basis voor verdere activiteiten zal de transparantie vergroot worden en kunnen bedrijven onderling meer duidelijkheid krijgen over duurzaamheid in de keten en kunnen consumenten de informatie die gebaseerd is op deze criteria meer vertrouwen.

Actie 2. Milieukeur
Over de toekomst van het nationale milieukeur heeft het SER-advies een verdeeld standpunt: een gedeelte wil het milieukeur in stand houden, een gedeelte niet.
Het kabinet vindt het belangrijk dat voorlopig het verlenen van een milieukeur c.q. duurzaamheidkeur mogelijk blijft aan marktpartijen die daarin geïnteresseerd zijn. Zo wordt tegemoet gekomen aan de groep consumenten die wel bewust duurzaam willen handelen en de kleinere bedrijven die zich graag met het milieukeur (willen blijven) profileren.
Bovendien is het zo dat de Stichting Milieukeur, die het nationale milieukeur verleent, is aangewezen als Competent Body in het kader van het Europees Ecolabel.
Zoals hiervoor reeds is aangegeven zal er een projectmatig vervolg worden gegeven aan het advies van de SER om duurzaamheidcriteria voor producten te ontwikkelen. Als dit "project platform duurzaamheidcriteria producten" is afgerond, zal de toekomstige rol van het milieukeur als beleidsinstrument worden bezien.

Actie 3. Specifieke regels voor misleiding
De actie die het kabinet naast het project "platform duurzaamheidcriteria" wil oppakken is om de Stichting Reclame Code voor te stellen om zo mogelijk specifieke regels die misleiding met duurzaamheidkeurmerken tegen gaan, op te stellen.